

ВСТУП

Написання цієї книжки завершувалося в перші дні лютого 2024 року, у досить важкі часи для України: настала пора певної невизначеності, непередбачуваності й порушеної інваріантності в усьому світі. Російсько-українська війна перебувала в розпалі без відчутних ознак закінчення в найближчі часи, і цей виклик набув планетарного рівня з фактичним оформленням двох мегаблоків, що зайшли в стан глобального протистояння. Україна була в момент завершення книжки в центрі цього протистояння.

З одного боку, українська армія довела, що є військом, здатним перемагати потужні за чисельністю й озброєннями угруповання московських загарбників. Довела, що є передусім технологічною армією. До того ж далеко не лише завдяки західній зброї, яку протягом двох років шаленої війни й невпинної підтримки надавали дозовано та переважно зі стриманим підходом до передання Києву нових військових технологій. Але Україна продемонструвала низку видатних феноменів. Уперше успішно застосувала й перевела в системну площину використання тактичних безпілотників, — коли писалися останні речення цієї книжки, авторитетне видання *The Economist* помістило на обкладинці нового номера такі слова: «*Killer drones. Pioneered in Ukraine, the weapons of the future*» [1]. Це визнання креативності, гнучкості й неабиякої кмітливості українців. А ще — визнання дієвості «москітних стратегій» у тактиці

сучасної війни, яка насправді стала війною перехідного періоду (у книжці це ґрунтовно пояснюється). Україна, що практично не мала надводного флоту, здійснила недосяжне — позбавила РФ контролю над західною частиною Чорного моря та ще й знищила третину ворожого Чорноморського флоту. А також позбавила окупаційні угруповання спокою на всьому Кримському півострові. Дотягнулася дронами до Москви й Санкт-Петербурга, почала громити виробничі потужності оборонних підприємств на європейській частині РФ і відчутно вплинула на функціональність нафтопереробної галузі країни-агресорки. А ще ракетами сучасної системи ППО-ПРО *Patriot* почала впевнено перехоплювати нові російські гіперзвукові ракети «Кинжал», чим не тільки перекреслила міф про «чудо-зброю» (про це з пафосом розповідав кривавий кремлівський диктатор Путін у 2018 році), а й поставила під сумнів ефективність застосування ядерної зброї через імовірність знищення її носіїв над територією країни, що здійснює пуск. Без перебільшення, це епохальні військові досягнення, значну частину яких українці забезпечили власними інноваційними рішеннями й зухвалістю розвідників-спецпризначенців.

Але, з другого боку, Україна та її армія залишилися в критичній залежності від західної зброї. Тому втрата США як головного донора вітчизняної армії стала значним викликом майбутньому української нації та української держави (утім, ми таки маємо надію щодо тимчасового статусу американської допомоги). А зволікання Вашингтона й ключових столиць європейських країн НАТО з рішеннями про надання достатньої кількості ракет зі збільшеною дальністю ураження (300—500 км) і бойових літаків обмежило можливості сил оборони України досягти цілей контрнаступу 2023 року й відкинуло Україну від мети — швидкого звільнення окупованих територій. Позбавлення сил оборони переможного шансу у 2023 році відбулося на тлі значного виснаження військ, дефіциту боєприпасів та озброєнь. В умовах збільшення ризиків до наявних додався ще один — зміна Головнокомандувача ЗСУ.

Ми завершили цю книжку з непохитною, непереможною вірою в перемогу України. Однак крапка поставлена в наблизений до критичного момент, коли сценарії подальшого розвитку війни й миру можуть виявитися різними внаслідок появи нових, часом ва-

гомих викликів. У складний для України момент країни Європи рішуче стали потужною опорою, а укладання багаторічних угод щодо безпекової підтримки засвідчило непорушну віру в Україну та її справедливий опір. За рівнем військової допомоги на 2024 рік країни Європи майже дотягнулися до рівня спільної допомоги ЄС і США у 2022 й 2023 роках — це можливість міцно триматися у 2024 році й готувати сили на більш віддалене майбутнє. Це в разі, коли США не зможуть підтримати в запланованих адміністрацією Байдена обсягах.

Варто особливо наголосити, що важкі часи настали у 2024 році й для всього демократичного світу, що керується загальнолюдськими цінностями та з повагою ставиться до життя всіх живих істот. І якщо 2023 рік був часом мобілізації «осі зла», то 2024-й має всі можливості для оформлення антипутінської коаліції перед початком головного етапу боротьби за безпечне існування планети й людства. Адже саме угруповання демократичних держав має найбільш розвинуту сукупну економіку й здатне навіть без жодного пострілу знекровити країну, яка під проводом безпринципного господаря Кремля стала на шлях порушення світової системи безпеки, що супроводжувався нечуваними злочинами проти людства, геноцидом українського народу й фізичним руйнуванням країни.

Хай там як, а опір України продемонстрував крихкість сучасної РФ. Ця книжка торкається всіх аспектів російської війни 2022—2024 років: від оцінок суто військового досвіду до філософського й психологічного розтинів цього парадоксального для XXI століття явища.

Між іншим, буддійська філософія твердить, що Всесвіт не містить негативної інформації. Є лише причини й наслідки. Передусім їх ми й намагалися дослідити та представити тут у вигляді геостратегічної панорами.

Володимир Горбулін
Валентин Бадрак

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

«...НЕ ЛИНЯЄ ТІЛЬКИ СОНЯЧНИЙ ЗАЙЧИК...» [2]

Герострат був маленькою, недолугою людиною, точніше, недолудою, яка уявлення не мала, як себе реалізувати. Цей бідолашний мешканець давньогрецького міста Ефес (нині це турецьке місто Сельчук) безжально спалив храм Артеміди. Сталося це в IV столітті до нашої ери. Путін — недолугий «цар», точніше, недоцар Московії, більше відомої під вкраденою назвою «Росія», імовірно, запам'ятається як Герострат XXI століття. Обидва «герої» зажили ганебної слави через схожу мотивацію — досягти визнання світом, увійти в історію, зберегти своє ім'я на стрічці людського літопису, хай і завдяки ганебній популярності, через руйнування того, що створено іншими.

Це відбувалося в історії нерідко. Щоби привернути до себе увагу «як до творця» й «артиста», людоджерливий Нерон у I столітті вже нашої ери спалив Рим. Щоб лякати «і своїх, і чужих», у XX столітті Сталін і Гітлер знищили мільйони людей у концтаборах. Щоб залякати населення своєї країни, Саддам Хусейн на початку вже XXI століття відправляв дружинам у поліетиленових мішках розчленовані тіла їхніх чоловіків — своїх міністрів; без вагань використовував зброю масового знищення. Терор і масові вбивства завжди були зброєю тиранів.